

Exit

PIET VAN DYCKE / CIRCUMSTANCES

Deurenkomedie om de muren van op te lopen

Pieter T'Jonck
Gezien op 09 september 2023
KVS Box, in het kader van het Theaterfestival 2023

‘Exit’ van Piet Van Dycke draait rond deuren in een verbluffende installatie. Deuren om door te lopen, deuren om iemand de deur te wijzen, deuren waar je soms welk, soms niet tegelijk door kan. Maar er zijn ook muren, die omkantelen in vloeren. Vier mannen zoeken hun weg in deze miniatuurdoolhof met combinatie van circus, dans, acrobatie en een vleugje komedie die herinnert aan het werk van Josef Nadj, maar dan zonder diens duistere verhalen.

11 SEPTEMBER 2023

Alles in ‘Exit’ draait figuurlijk, maar vooral ook letterlijk rond de scenografie van Arjan Kruidhof en Arjen Schoneveld. Ze bestaat uit twee smalle gebouwtjes, nog geen twee meter breed en twee etages hoog met daartussen nog een terugwijkende, even smalle, derde wand. Langs alle voor het publiek zichtbar zijden zitten deuren. Heel gewone, doordeweekse deuren.

Het begint ermee dat de vier spelers vanuit de zaal of vanuit zijdeuren van het podium van de black box van de KVS de speelvloer doorkruisen, een deur doorgaan, die soms wel en soms niet weer sluiten en dan elders weer verdwijnen. Na enige tijd blijven ze echter hangen rond het bouwsel op het podium. Dat leidt tot allerlei grappen en grollen.

Hoe leuk is het niet om de deur voor iemands neus dicht te slaan. Of iemand de deur te wijzen. Of samen door één deur te gaan. Of tegen elkaar aan te hangen terwijl je richting een deur loopt. Af en toe komt daar een radslag aan te pas. Het is een deurenkomedie, met een vleugje circus en wat dans erbovenop. De elektronische score van Bastiaan van Vuuren en Bastian Benjamin houdt de sfeer erin. Gelukkig, want spectaculair spannend is dit niet, ondanks een grappig spel met wisselende truitjes, en een occasionele kwinkslag.

Spannend en spectaculair wordt het pas als het middenpaneel plots roteert om zijn as, en de deur die eerst beneden stond nu bovenaan de wand eindigt. Ook

dat gegeven wordt uitgebreid getest op zijn mogelijkheden: de ene na de andere performer bereikt met (gespeelde) moeite de hoge deur met hulp van de anderen. Alleen de laatste moet het op zijn eentje rooien, en krijgt daar, als het hem lukt, ook applaus voor.

Soms houd je dan je hart vast

Pas dan komt de kat echt op de koord. De wanden van etages van de zijgebouwtjes worden naar beneden gelaten. Plots zijn het blokjes die maar één etage hoog zijn. De wand tussen beide blokjes blijkt vanaf nu vrij te draaien om zijn as, als een gigantisch schoepenrad. Daar maken de performers gebruik van om van het dak van het ene naar het andere blokje te huppelen, om zich omhoog te laten zwieren met de wand en uiteindelijk ook om met vier tegelijk de plaat in wankel horizontaal evenwicht te houden. Soms houd je dan je hart vast, want je merkt dat ze zelf heel af en toe aarzelen en best beducht zijn voor de kracht van dat vrij roterende plateau.

Het deed me denken aan de voorstellingen die de Franse choreograaf Josef Nadj maakte in de jaren 1980 en 1990. Stukken als 'Les veilleurs' of Asobu' waar de spelers haast het slachtoffer waren van een scenografie vol verborgen luiken en *booby traps* die hen dwongen tot halsbrekende sprongen. Het verschil: bij Nadj ontstond in die halsbrekende clownerie, die twijfelde tussen circus en dans, een verhaal met een soms zeer *unheimliche* ondertoon. De mens verscheen er als een clown die slachtoffer was van krachten die hij niet eens vermoedde.
Zo'n tweede laag, die van circusroutines theater maakt, ontbreekt in 'Exit. De voorstelling blijft hangen in een reeks goed uitgewerkte scènes en stunts – die bij de zoveelste variant soms ook gaan vervelen – maar mist een sterk concept dat ze verbindt. De aanvankelijke vijandigheid tussen de spelers, als ze elkaar de deur wijzen, had er zo één kunnen zijn. Maar die wordt niet uitgewerkt. Choreografisch gebeurt hier ook niet zo heel veel. De actie wordt pas spannend eens reëel gevaar in de voorstelling sluipt. Dan krijg je echt circusacrobatie van de bovenste plank (sic). Onderhoudend is 'Exit' dus zeker wel, naar het einde toe zelfs spannend en spectaculair. Maar om belangwekkend te zijn weegt ze toch wat licht.